

*К.е.н., доцент Мардус Н.Ю.
доцент кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет «Харківський
політехнічний інститут»
м. Харків
E-mail: Nat_ua@ukr.net*

МЕТА І ЗМІСТ УПРАВЛІНСЬКОГО АУДИТУ В СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ

Перехід економіки до ринкових відносин, створення нових суб'єктів господарювання з різними формами власності зумовили необхідність внесення кардинальних змін до системи фінансово-господарського контролю, яка відповідала потребам системи управління. Як результат цих змін поряд із зовнішнім державним фінансовим контролем і аудитом виникли внутрішній аудит (внутрішній контроль), який залежно від змісту контролю, мети, періодичності та інформаційного забезпечення здійснює фінансово-господарський контроль, який здійснюється у формі аудиту, експертиз, консультацій з питань обліку, звітності, оподаткування, аналізу фінансово-господарської діяльності та надання інших форм економіко-правового забезпечення суб'єкта господарювання [1].

Мета фінансово-господарського контролю - сприяння раціональному використанню засобів і предметів праці, а також самої праці у підприємницькій діяльності для одержання максимального прибутку.

Завдання фінансово-господарського контролю поділяються на окремі і загальні. Розв'язання окремих завдань передбачає перевірку однієї зі сторін господарської діяльності; загальних – усієї господарської діяльності підприємств з визначенням рентабельності і конкурентоспроможності продукції.

Незалежний (аудиторський) контроль здійснюють аудитори (аудиторські

фірми), які діють на госпрозрахункових засадах за договорами з акціонерними підприємствами. Вони перевіряють стан обліку цих організацій і підприємств, відповідність звітності даним обліку, своєчасність розрахунків з бюджетом, підтверджують правильність складання фінансової звітності, декларацій, які підприємства подають податковим органам [2].

Внутрішньогосподарський економічний контроль передбачає контрольні функції, які здійснюються власниками підприємств відповідно до законодавства. Його завдання – перевірка господарських операцій у структурних підрозділах з метою недопущення перевитрат матеріальних та фінансових ресурсів, виконання виробничих планів, раціонального використання робочої сили, впровадження нових методів і прогресивних технологій у бригадах, на ділянках і т. д.; забезпечення збереження грошових коштів і товарно-матеріальних цінностей, економного витрачання сировини і паливно-енергетичних ресурсів, випуску продукції високої якості, яка має попит на ринку. Об'єктом внутрішньогосподарського контролю є економічна та господарська діяльність структурних підрозділів підприємства.

Проведення внутрішньогосподарського контролю відповідно до чинного законодавства покладено на керівника підприємства. В умовах ринкової економіки зменшується кількість зовнішніх (щодо підприємства) суб'єктів контролю, натомість підвищується роль внутрішньогосподарського контролю, що здійснюється власником підприємства з метою отримання обліково-аналітичної інформації [4, 5].

У здійсненні внутрішньогосподарського контролю на підприємствах головну роль відіграють працівники бухгалтерії, зокрема головні бухгалтери. Функції контролю головний бухгалтер здійснює особисто і через апарат бухгалтерії. На великих підприємствах є спеціалісти, на яких покладено обов'язки контролерів окремих господарських операцій і процесів [6-8].

В умовах ринкової економіки функції управління тісно пов'язані з системою фінансово-господарського контролю на підприємствах, установах, об'єднаннях та перевіркою виконання прийнятих рішень.

Внутрішній аудит виконують штатні працівники підприємства з метою надання допомоги керівництву в прийнятті управлінських рішень.

Поділ обліку на фінансовий і управлінський відповідно породжує різновидність аудиту: фінансовий і управлінський. Управлінський аудит є різновидністю внутрішнього аудиту і здійснюється з метою розробки рекомендацій щодо економії та ефективного використання ресурсів для досягнення кінцевого фінансового результату господарської діяльності підприємства, вдосконалення чинної системи обліку і контролю за процесами виробництва.

У вітчизняній економічній літературі недостатньо уваги приділяється розкриттю поняття «управлінський аудит». Зарубіжні вчені по-різному визначають управлінський аудит, але надається перевага терміну управлінський аудит з причин того, що він є невід'ємною функцією управління; і призначено для надання інформації управлінському персоналу, до того ж функцією управлінського аудиту є не тільки поточний контроль за господарськими операціями, а й прогнозування, аналіз інших функцій управління господарською діяльністю. Отже, управлінський аудит — це процес вивчення й оцінка господарських явищ і фактів з метою надання рекомендацій управлінню суб'єкта господарської діяльності щодо економічного й ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, досягнення кінцевого фінансового результату і програмних цілей.

Список використаних джерел

1. Мардус Н.Ю. Вивчення перспектив розвитку аудиту в Україні / Н.Ю. Мардус // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: наук. вид. : тези доп. 25-ї міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD–2017, [17-19 травня 2017 р] : у 4 ч. Ч. 3 / ред. Є. І. Сокол. – Харків : НТУ «ХПІ», 2017. – С. 223.
2. Мардус Н.Ю. Підвищення якості внутрішнього аудиту як елементу системи управління підприємством / Н.Ю. Мардус // Сучасні проблеми обліку,

аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітні аспекти : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської наук.-практ. конф., 30-31 березня 2017 р. – Дніпро : НМетАУ, 2017. – С. 371-375.

3. Мардус Н.Ю. Аудит : навч. посіб. / Н.Ю. Мардус, О.О. Фальченко: за ред. Л.Л. Яковлева. – Х. : НТУ“ХП”, 2014. – 178 с.
4. Мардус Н.Ю. Обліково-аналітичне забезпечення підприємств готельно-ресторанної справи як елемент управління фінансово-економічною безпекою / Н.Ю. Мардус // Стратегічні перспективи туристичної та готельно-ресторанної індустрії в Україні: теорія, практика та інновації розвитку : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 29-30 жовтня 2018 р. – Умань : ВПЦ "Візаві", 2018. – С. 258-260.
5. Мардус Н.Ю. Особливості обліку, аудиту і аналізу оплати праці на підприємстві / Н.Ю. Мардус, В.В. Кригіна // Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум–2016» : тр. 12-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2016 р. – Харків : НТУ "ХП", 2016. – С. 29-31.
6. Мардус Н.Ю. Сутність фінансових результатів підприємства і визначення їх місця у обліку, аудиті та аналізі / Н.Ю. Мардус, К.Ю. Корсунова // Інноваційно-інвестиційне забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України : кол. монографія / ред. О.В. Манойленко. – Харків : НТУ "ХП", 2017. – Розд. 1. – С. 29-37.
7. Мардус Н.Ю. Облік та аудит фінансових результатів підприємства / Н.Ю. Мардус, К.Ю. Корсунова // Наука і освіта – запорука розвитку економіки : зб. матеріалів 3-го Міжвузівського молодіжного наук.-практ. форуму / ред. Є.М. Строков. – Харків : НТУ "ХП", 2016. – С. 23-25.
8. Мардус Н.Ю. Основні принципи дослідження обліку, аудиту і аналізу прибутку підприємства / Н.Ю. Мардус, А.О. Шкарлат // Дослідження та оптимізація економічних процесів "Оптимум–2016" : тр. 12-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2016 р. – Харків : НТУ "ХП", 2016. – С. 31-33.